

POESIA

Història lírica de Barcelona

José Agustín Goytisolo. *Novíssima oda a Barcelona*. Il·lustracions de Josep Guinovart. Lumen. Barcelona, 1993.

Jordi Virallonga

La primera vegada que vaig saber d'aquesta *Novíssima oda a Barcelona* —oda que segueix l'ànim de les de Verdaguier, Maragall i Joan Oliver— va ser fa uns sis anys, quan Goytisolo enllestia la seva redacció amb la finalitat de presentar-la a París per promocionar les nostres Olimpíades, llavors encara no atorgades a la ciutat. Però jo no coneixia l'extens poema escrit tal i com avui se'ns presenta: en català i castellà, sinó en francès, i així el vaig publicar en un apèndix de la meua tesi doctoral.

Un fragment del poema va ser publicat a *Tecniques & Arquitectura* (revista internacional d'arquitectura i disseny fundada per Le Corbusier), acompanyant una transcripció de la conferència, sempre en francès, que Oriol Bohigas pronuncià al Centre Georges Pompidou. L'arquitecte comentava els projectes urbanístics que varen permetre després remodelar i embellir Barcelona.

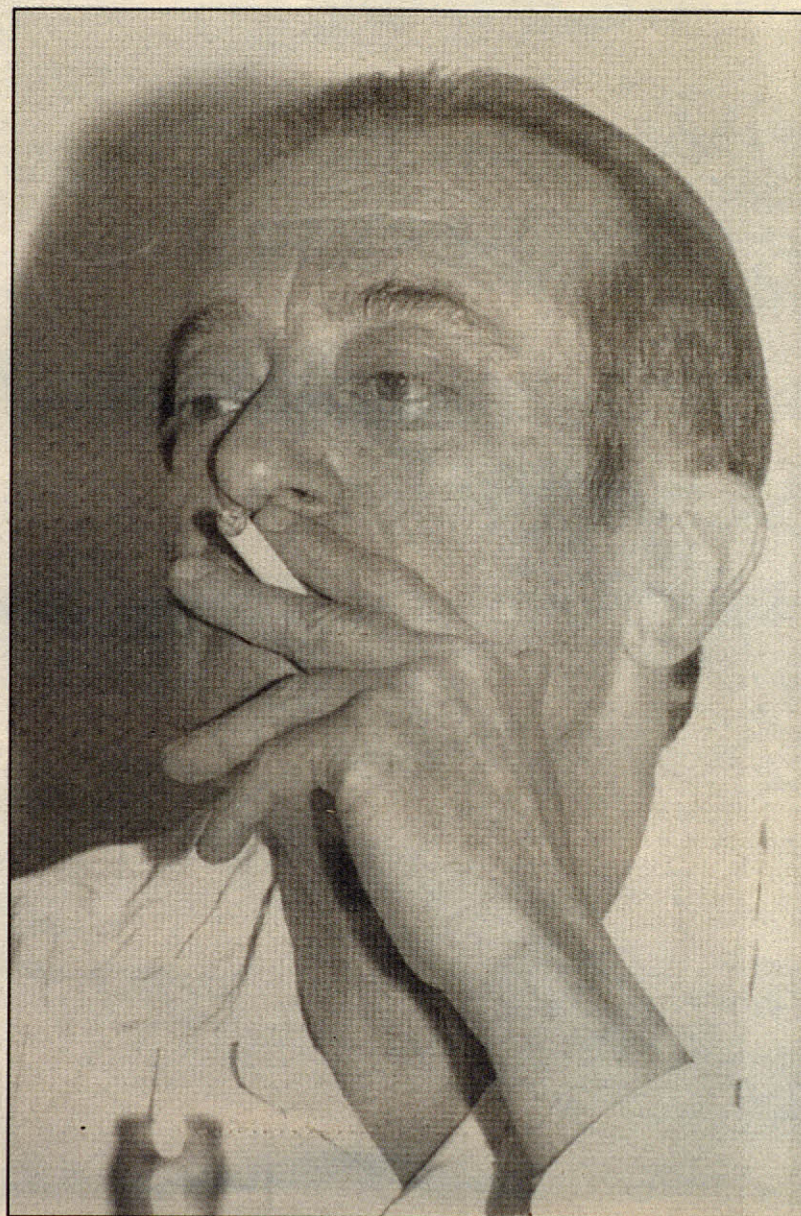
Un únic programa de tres caps: Poètica, Arquitectura i Urbanisme, serà una de les recerques constants de José Agustín Goytisolo. Tota la seva obra, tant l'escripta com la que no ho és, se n'ocupa i no com a pura càbala o discurs abstracte, sinó aportant un discurs líric i intel·lectual que esdevindrà consecució de realitzacions materials. Vull dir que alguna cosa li deuran al

poeta barceloní, espais o edificis com ara *Walden-7*, a Sant Just Desvern, *El Xanadó* o la *Muralla Roja*, a Calp, el *Barri Gaudí* de Reus, el *Castell* de Sitges, *Les Halles* a París, el *Parc de la Marca Hispànica* al Boló-el Portús o *La Maison d'Abraxas* a Yvelines, per posar alguns exemples.

Pel mestissatge

Aquesta *Novíssima Oda a Barcelona* s'obre amb un pròleg documentat, lúcida i militant a favor del mestissatge cultural barceloní, escrit per Juan Ramón Masoliver. El poema de Goytisolo parteix de la història més estricta, però, com féu Galdós en els *Episodios Nacionales*, exposada per uns ciutadans sense pes històric específic, que duen de la mà el lector a través de la història de la ciutat des dels seus orígens fins als nostres dies. Tots ells relaten, amb vivacitat i molta rapidesa, els esdeveniments d'una època, sempre des dels seus propis punts de vista i des de la seva procedència racial o religiosa, però participant d'un tret crucial: la comuna ciutadania barcelonina.

Petrus Barberanus ens acompanya durant el periple narrat en el primer capítol, des de la fundació de la colònia *Iulia Augusta Faventia et Paterna Barcino* fins l'establiment dels gots. En el segon capítol, de la mà de Hammad Al-Mus-sar, recorrem des de les taifes àrabs fins al regnat cristià de Ramon Berenguer IV. El tercer és relatat pel jueu convers Isaac Caravida. Comença amb la conquesta de Ma-

KOTE RODRIGO / EFE

Goytisolo proposa un recorregut cronològic per la seva ciutat

llorca i arriba fins la mort de l'últim comte rei. El quart té com a relator Andreu Roig, oficial de notari, que cobreix el període comprès entre els primers Austries i la inauguració del primer tren. El cinquè capítol, protagonitzat per l'arquitecte municipal Joan Manuel Horta i López, va des de les primeres fàbri-

ques fins al govern tirànic de Franco. El sisè, bé que històricament s'iniciï quan la nominació de Barcelona com a seu dels XXV Jocs Olímpics, és explicat pel transsumpte del nét del poeta, que avui té set anys, des del futur. Aquest recorda els fets que el seu avi li referí sobre els difícils moments que

passàrem per a aconseguir la transició política i el que això representà per a Catalunya, finalitzant amb aquestes paraules: "Ningú no distingeix avui entre nosaltres / els ciutadans antics dels immigrants / perquè ja som un tot: i la gent parla / no sols el català i el castellà, / sinó també francès i encara molts l'anglès. / Jo. Víctor Alexandre, estudiant d'història, / he vist com canviava de continu / la ciutat, ara ja una gran metròpolis, / que propaga cultura i cortesia / i que és oberta al mar, al mar i al món".

Referents

L'*attrezzo* i la tramoia d'aquest llibre, em refereixo al fet d'utilitzar èpoques i personatges històrics com a motius temàtics que demostren algun aspecte moral o d'identitat en aquest col·lectiu, enllaça amb pocs poemes anteriors del barceloní. El que sí que és freqüent, per exemple en *El Rey Mendigo*, és aquesta mateixa utilització dels estats d'ànim, les experiències vitals o les preocupacions existencials per ressaltar els aspectes íntims. Per tot això podem dir que el poeta ha posat en vers un discurs intel·lectual que moltes vegades ha expressat o escrit en prosa; per cert, una prosa magnífica que qualque dia haurà de recollir-se en llibre.

Hem de distingir el mèrit addicional que suposa poder comptar amb les il·lustracions de Guinovart, fetes especialment per al llibre, i la perfecta conjunció de pintura i poesia que Esther Tusquets ha aconseguit encaixar en el volum. ■